Komunikacja w getcie

Kategorie: Zjawiska

Dla społeczności getta komunikacja wewnętrzna stanowiła poważny problem, zwłaszcza przy braku możliwości korzystania z telefonów i radia. Podstawowym sposobem porozumiewania się między ludźmi były kontakty osobiste i ustne przekazywanie wiadomości, często zniekształcanych i przybierających formę plotek (vide JPP). Getto nimi żyło, dostarczały bądź to nadzieję, najczęściej płonną, bądź powiększały strach (vide Pog?oski z getta).

Ważną rolę w kontaktach indywidualnych zarówno o charakterze prywatnym, jak i służbowym odgrywała poczta (vide Wydzia? Pocztowy), dostarczająca urzędowe pisma, wezwania, zasiłki i decyzje.

Trudnością stało się przekazywanie informacji urzędowych ogółowi mieszkańców getta. Częściowym i krótkotrwałym rozwiązaniem problemu miała być wydawana w języku jidysz „Geto-Cajtung" (vide). Głównym zadaniem gazety, której podtytuł brzmiał „Informacje, rozporządzenia i obwieszczenia", miało być dostarczanie treści istotnych dla mieszkańców getta. W rzeczywistości okazała się jedynie tubą propagandową polityki Mordechaja Chaima Rumkowskiego.

Drogą przekazywania informacji stały się również obwieszczenia, które pełniły kluczową funkcję w zawiadamianiu o przepisach, poleceniach władz niemieckich oraz wielkości przydziałów żywności i innych reglamentowanych produktów. Były one rozlepiane na murach getta bądź dostarczane do resortów i wydziałów. Poza obwieszczeniami wydawanymi przez Rumkowskiego pojawiały się także zarządzenia prezydenta policji niemieckiej oraz instytucji getta, np. Najwyższej Izby Kontroli (vide) czy S?u?by Porz?dkowej (vide). Pojawiały się również okólniki, wydawane zarówno przez Centralny Sekretariat (vide), jak i wydziały. Stały się powszechną formą komunikacji od instancji wyższej do niższej bądź też z wydziału, któremu podlegały inne instytucje lub z którym byli powiązani klienci. Mogły być kierowane np. do kasjerów w sklepach w sprawie drobnych pieniędzy, a także do dozorców (vide). Okólniki wydawał

też Wydział Kuchen (vide), najczęściej były to uszczegółowione informacje o kolejnych zmianach w systemie przydzielania żywności.

W wielu przypadkach zawierały informacje organizacyjne, informowały o nominacjach i wynikających z tego zależnościach służbowych. Za pomocą okólników wysyłano do wydziałów polecenia, by przygotowano tam wszelkiego rodzaju listy pracowników, zestawienia, statystyki etc.

Rozwieszanie informacji na murach domów w getcie nie było domeną jedynie administracji. Ręcznie wypisane odezwy pojawiały się w burzliwych okresach protestów w getcie latem 1940 i na początku 1941 r. Najczęściej skierowane były przeciwko Rumkowskiemu i jego administracji, winionym za głodową sytuację. Odezwy te zachowały się w prywatnych rękach, najczęściej działaczy partyjnych, którzy organizowali protesty.

Charakterystycznym dla Rumkowskiego sposobem przekazywania informacji były publiczne przemówienia (vide). Część z nich zapowiadano na plakatach, inne miały charakter spontaniczny, np. po spotkaniach w resortach (vide) czy w Domu Kultury (vide).

Do przekazywania wiadomości i wyjaśniania bolączek sytuacji w getcie służyły spotkania Rumkowskiego z kierownikami bądź wybranymi przedstawicielami resortów, nazywane konferencjami. Oznajmione wówczas wieści stawały się tematem rozmów i przekazywano je później ustnie.

Ewa Wiatr

Źródła

APŁ, 278/165, k. 16; ibid., 476, k. 3; Dokumenty: Podziemne życie polityczne w getcie łódzkim, „Biuletyn ŻIH”, nr 54, 1965, s. 5-44;

„Słuchają słów Prezesa...” Księga przemówień Chaima Mordechaja Rumkowskiego, red. Adam Sitarek i Michał Trębacz, Łódź: Archiwum Państwowe w Łodzi, 2011, passim; Rok za drutem kolczastym (na marginesie obwieszczeń Pana Prezesa Ch. Rumkowskiego).

Obwieszczenia Przełożonego Starszeństwa Żydów z getta łódzkiego 91940-1944), oprac. Adam Sitarek, Ewa Wiatr, Warszawa: ŻIH 2019, passim.

Tagi

komunikacja życie codzienne

Data aktualizacji: 07-11-2026

Data dodania: 12-08-2025